ՌՈՒԲԵՆ ԱԶԻԶԲԵԿՅԱՆ

ԳԱԳԱՈՒԶՅԱՆ ՀԱՐՑԸ

պատմություն և արդիականություն

Scanned by CamScanner

ՀՀ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱ
ԳԻՏԱԿՐԹԱԿԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ
ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՄԲԻՈՆ

ՌՈՒԲԵՆ ԱԶԻԶԲԵԿՅԱՆ

Կ/73

ԳԱԳԱՈՒԶՅԱՆ ՀԱՐՑԸ

(պատմություն և արդիականություն)

ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔ. ԱՇՃԵԱՆ
ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ
180

ARCH. MESROB ASHJIAN
BOOK SERIES
180

ԵՐԵՎԱՆ-2018

БИБЛИОТЕ
Институт истории А
ՀԱՍՀ ԳԱ ՊԱՏՄՈՒ
ԳՐԱԴ

Scanned by CamScanner

ՀՏԴ 93/94:327
ԳՄԴ 63.3+66.4
Ա 241

Հրատարակվում է ՀՀ ԳԱԱ Գիտակրթական միջազգային կենտրոնի գիտական խորհրդի ու Պատմության և միջազգային հարաբերությունների ամբիոնի երաշխավորությամբ

Խմբագիր՝ պ.գ.դ., պրոֆ. **Կ.Հ. Խաչատրյան**

Ազիզբեկյան Ռ.Լ.

Ա 241 Գագաուզյան հարցը (պատմություն և արդիականություն) / Ռ.Լ. Ազիզբեկյան – Եր.: ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտ, 2018. – 115 էջ:

Սույն մենագրությունն ըստ էության հանդիսանալով հեղինակի կողմից 2016 թ. հրատարկված «Մերձդնեստրյան հակամարտությունը (պատմություն և արդիականություն)» աշխատության օրգանական շարունակությունը, վերաբերում է Մոլդովայում և տարածաշրջանում որոշակի լարվածություն առաջացնող մեկ այլ պայթունավտանգ խնդրի՝ Գագաուզյան հարցին, որն ի տարբերություն ԽՍՀՄ փլուզման հետևանքով հետխորհրդային տարածքում ծագած ղարաբաղյան, մերձդնեստրյան, աբխազական և հարավօսեթական հակամարտությունների մի շարք պատճառներով չի ստացել միջազգային լայն հնչեղություն՝ մնալով «ստվերում»: Վեր են հանված Գագաուզյան հարցի ծագման պատմական նախադրյալները, խնդրի էությունն ու առանձնահատկությունները, ներկայացված են մոլդովա-գագաուզյան հակասությունների խորացման ու Գագաուզիա Ինքնավար-Տարածքային Կազմավորման շուրջ ծավալված աշխարհաքաղաքական գործընթացները XX դ. վերջից մինչև մեր օրերը:

Աշխատանքը հասցեագրված է «Միջազգային հարաբերություններ» մասնագիտության կրթական ծրագրերի ուսանողներին, պատմաբաններին, քաղաքագետներին, միջազգայնագետներին և կոնֆլիկտաբաններին:

ՀՏԴ 93/94:327
ԳՄԴ 63.3+66.4

ISBN 978-9939-860-69-5
©ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտ, 2018

Scanned by CamScanner

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ներածություն 3

ԳԼՈՒԽ ԱՌԱՋԻՆ

ԳԱԳԱՈՒԶՅԱՆ ՀԱՐՑԻ ՆԱԽԱԴՐՅԱԼՆԵՐԸ

1. Գագաուզ ժողովրդի ծագումը 9

2. Գագաուզյան խնդրի նախապատմությունը 15

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԳԱԳԱՈՒԶՅԱՆ ՀԱՐՑԸ XX դ. ՎԵՐՋԵՐԻՆ

1. Գագաուզիան «վերակառուցման» ժամանակաշրջանում (1985-1990 թթ.) 21

2. Գագաուզ-երի Ինքնավար-Տարածքային Կազմավորման ստեղծումը 29

ԳԼՈՒԽ ԵՐՐՈՐԴ

ԳԱԳԱՈՒԶԻԱՆ XXI Դ. ՍԿԶԲՆԵՐԻՆ

1. Հակասությունների խորացումը Քիշնևի և Կոմրատի միջև 38

2. Գագաուզյան հանրաքվեն 50

3. Մոլդովա-գագաուզյան դիմակայության նոր փուլը 56

4. Գագաուզիան Մոլդովայում 2014 թ. խորհրդարանական ընտրություններից հետո 61

5. Հակամարտության նոր դրսևորումներ Մոլդովայի և Գագաուզիայի միջև 2017-2018 թթ. 67

ԳԼՈՒԽ ՉՈՐՐՈՐԴ

ԳԱԳԱՈՒԶԻԱՆ ԹՈՒՐՔԻԱՅԻ ԵՎ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ

ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՇԱՀԵՐԻ ԲԱԽՄԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆՈՒՄ

1. Գագաուզիան և Թուրքիան 81

2. Գագաուզիան և Ռուսաստանը 96

Վերջաբան 105

Սկզբնաղբյուրներ և գրականություն 110

Scanned by CamScanner

ՌՈՒԲԵՆ ԼԵՆԴՐՈՒՇԻ ԱԶԻԶԲԵԿՅԱՆ

ԳԱԳԱՈՒԶՅԱՆ ՀԱՐՑԸ

(պատմություն և արդիականություն)

РУБЕН ЛЕНДРУШЕВИЧ АЗИЗБЕКЯН

ГАГАУЗСКИЙ ВОПРОС

(история и современность)

Համակարգչային ձևավորումը՝ Ն. Ադամյանի
Տպագրիչ՝ Լ. Մուրադյան

Ստորագրված է տպագրության 22.10.2018 թ.
Տպաքանակը՝ 100 օրինակ

ՀՀ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱ
ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ
ИНСТИТУТ ИСТОРИИ НАН РА
INSTITUTE OF HISTORY OF NAS RA

ՀՀ, 0019, Երևան, Մարշալ Բաղրամյան պող. 24/4
РА, 0019, Ереван, пр. Маршала Баграмяна 24/4
24/4, Marshal Baghramyan Ave., 0019, Yerevan
http://www.academhistory.am

Scanned by CamScanner